

Sygn. akt III CSK 43/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko S. sp. z o.o. w T.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 grudnia 2012 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 6 września 2011 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz
pozwanej 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2011 r. oddalił powództwo J. K. przeciwko S. sp. z o.o. w T. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Z ustaleń wynika, że wyrokiem Sądu Wojewódzkiego z dnia 27 czerwca 1996 r. zasądono od żony powoda L. K. na rzecz Spółki Węglowej S.A. w T. kwotę 104 833,14 zł z odsetkami ustawowymi oraz kosztami procesu. W okresie od dnia 9 października 1996 r. do dnia 21 listopada 1997 r. przeciwko L. K. toczyło się postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone. Dnia 5 kwietnia 2007 r. Sąd Okręgowy wydał postanowienie o nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności na rzecz pozwanej S. sp. z o.o. w T., następcy dotychczasowego wierzyciela. W dniu 11 maja 2007 r. pozwana spółka złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko małżonce powoda L. K. W dniu 5 czerwca 2007 r. dłużniczka została zawiadomiona o wszczęciu egzekucji i wezwana do zapłaty długu, zaś 7 listopada 2007 r. wierzyciel złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużniczki J. K. Klauzula przeciwko małżonkowi, z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową, została nadana postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2008 r. W dniu 23 czerwca 2008 r. S. sp. z o.o. z siedzibą w T. wniosła o dalsze prowadzenie egzekucji z nieruchomości z uwagi na nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużniczki.

Sąd Okręgowy, powołując się na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., wskazał, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nie nastąpiło zdarzenie wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, bowiem roszczenie stwierdzone wyrokiem Sądu Wojewódzkiego z dnia 27 czerwca 1996r. nie uległo przedawnieniu. Sąd uznał, że powód, będący małżonkiem dłużnika, nie stał się dłużnikiem w znaczeniu prawa materialnego poprzez nadanie przeciwko niemu klauzuli wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c., lecz z tą chwilą stał się jedynie tzw. dłużnikiem egzekwowanym. Termin przedawnienia roszczeń nie biegł odrębnie dla małżonki (dłużnika) i jej współmałżonka niebędącego dłużnikiem. W ocenie Sądu, bieg terminu przedawnienia przeciwko powodowi rozpoczął się z chwilą uprawomocnienia się wydanego przeciwko L. K. tytułu egzekucyjnego i został przerwany przez wszczęcie przeciwko niej postępowania egzekucyjnego. Przedawnienie na nowo rozpoczęło swój bieg w dniu 21 listopada 1997 r., tj. w dniu umorzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużniczce L. K. Bieg

terminu przedawnienia został ponownie przerwany w dniu 21 marca 2007 r. poprzez złożenie przez pozwaną spółkę wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na jej rzecz. Ponadto, zdaniem Sądu Okręgowego, brak było podstaw do uwzględnienia drugiej podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego, albowiem powód uchybił wymogom określonym w art. 843 § 3 k.p.c. i nie wskazał twierdzeń opartych na art. 41 § 3 k.r.o. w pozwie, a dopiero w piśmie z dnia 17 września 2010 r. Także okoliczności nakazujące wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności powoda za długi żony nie mogą być w niniejszym postępowaniu badane, albowiem o zarzucie stanowiącym podstawę powództwa opozycyjnego w tym zakresie, Sąd orzekł już prawomocnie w postępowaniu klauzulowym.

Wyrokiem z dnia 6 września 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od powyższego wyroku. Uznając za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy wskazał, że art. 41 § 1 k.r.o. (w brzmieniu sprzed dnia 20 stycznia 2005 r.) w związku z art. 125 § 1 zd. 1 k.c., art. 120 § 1 zd. 2 k.c. oraz art. 123 § 1 pkt 1 k.c. nie stanowią podstawy do wywodzenia odrębnego roszczenia wierzyciela wobec małżonka dłużnika, które byłoby objęte odrębnym „przedawnieniem” w stosunku do przedawnienia roszczenia wierzyciela wobec samego dłużnika. Sąd ten uznał, że roszczenie wierzyciela względem współmałżonka dłużnika przedawnia się w tym samym czasie, w którym roszczenie wobec samego dłużnika. Chybiony w ocenie Sądu Apelacyjnego był także zarzut naruszenia art. 366 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. Sąd uznał, że zarzut powoda oparty na art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. został podniesiony dopiero w toku postępowania, a nie w pozwie, co oznacza, że jest on spóźniony. Nadto Sąd pierwszej instancji zasadnie uznał, że jest związany oceną Sądu Apelacyjnego odnośnie do zarzutu naruszenia art. 41 § 3 k.r.o. dokonaną w postępowaniu klauzulowym. Nie jest bowiem dopuszczalne ponowne badanie zarzutów, które były przedmiotem innego postępowania.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) powód J. K. zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 41 § 1 k.r.o. w brzmieniu sprzed dnia 20 stycznia 2005 r. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że możliwość żądania zaspokojenia

wierzyciela jednego z małżonków z majątku wspólnego małżonków nie oznacza istnienia roszczenia wierzyciela wobec małżonka niebędącego dłużnikiem o znoszenie egzekucji z majątku wspólnego małżonków;

- art. 117 k.c. poprzez niezastosowanie.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie jest zasadna. Zarzut naruszenia przytoczonych w jej podstawie przepisów opiera się na założeniu, że przeciwko małżonkowi dłużnika, odpowiadającego na podstawie art. 41 § 1 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), przysługuje jedynie roszczenie o znoszenie egzekucji, które przedawnia się odrębnie od roszczenia przysługującego przeciwko dłużnikowi. Skarżący powołał się na wyrażane w doktrynie prawniczej poglądy, zgodnie z którymi odpowiedzialność małżonka dłużnika sprowadza się do znoszenia egzekucji z majątku wspólnego. Wbrew jednak zarzutom skarżącego, poglądy te nie zawierają konkluzji, że przeciwko małżonkowi dłużnika przysługuje roszczenie o znoszenie egzekucji, które w dodatku przedawnia się odrębnie od roszczenia przysługującego przeciwko dłużnikowi. Małżonek dłużnika istotnie nie jest dłużnikiem w znaczeniu materialno-prawnym, bowiem to nie on zaciągnął dług. Na podstawie art. 41 § 1 k.r.o. ponosi jednak odpowiedzialność za dług małżonka, a więc odpowiedzialność za cudzy dług. Jest to odpowiedzialność podobna do tej, jaką ponosi np. dłużnik hipoteczny (art. 65 u.k.w.h.) czy właściciel przedmiotu obciążonego zastawem (art. 306 k.c.) nie będący dłużnikiem osobistym, nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego (art. 55⁴ k.c.). Nie oznacza to jednak, że przeciwko osobie odpowiedzialnej za cudzy dług przysługuje odrębne roszczenie o znoszenie egzekucji. Zgodnie bowiem z art. 319 k.p.c., jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich

wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Pozwany taki na mocy tytułu wykonawczego staje się dłużnikiem egzekwowanym, a roszczenie przeciwko niemu przedawnia się w takim samym terminie, jaki biegnie w stosunku do dłużnika w sensie materialno-prawnym. Zasada ta dotyczy również małżonka, który nie jest osobistym dłużnikiem.

Trzeba zwrócić uwagę, że odpowiedzialność małżonka nie będącego dłużnikiem osobistym może powstać nie tylko poprzez nadanie przeciwko niemu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko dłużnikowi osobistemu. Nie ma bowiem przeszkód, aby wierzyciel wytoczył od razu powództwo przeciwko swemu dłużnikowi oraz jego małżonkowi, tyle że przeciwko temu ostatniemu z ograniczeniem odpowiedzialności do przedmiotów objętych wspólnością majątkową. Małżonek dłużnika zatem jest również dłużnikiem, tyle że nie osobistym, lecz ponoszącym odpowiedzialność za cudzy dług z przedmiotów objętych wspólnością.

O tym zresztą, że małżonek dłużnika jest również dłużnikiem, świadczy treść art. 840 k.p.c. Zgodnie z § 1 tego przepisu dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia. W trzech punktach wskazane zostały wypadki, w jakich przysługuje mu takie roszczenie. W myśl pkt 3 dłużnik może zgłosić takie żądanie, jeśli jest małżonkiem, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787. Gdyby zatem małżonek dłużnika nie był uznawany w k.p.c. jako dłużnik, nie mógłby wytoczyć powództwa na podstawie art. 840 § 1 pkt 3, bez wątplenia bowiem nie jest osobą trzecią, o jakiej mowa w art. 841 k.p.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 105/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 136). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono także, iż małżonek dłużnika niebędący dłużnikiem osobistym z chwilą nadania przeciwko niemu klauzuli wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c. staje się dłużnikiem egzekwowanym i dlatego przysługuje mu obrona za pomocą środków przewidzianych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym (por. postanowienia z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 498/00; z dnia 2 lipca 2009 r., V CSK 471/08; wyrok z dnia 4 listopada 2010 r., IV CSK 141/10, wszystkie niepubl.).

Skoro zaś małżonek dłużnika staje się dłużnikiem egzekwowanym, nie można zasadnie twierdzić, że terminy przedawnienia bieżą odrębnie dla małżonka będącego dłużnikiem osobistym i małżonka będącego dłużnikiem egzekwowanym. Wobec tego zaś, że – jak wynika z ustaleń – bieg przedawnienia roszczenia przeciwko dłużniczce L. K. został kilkakrotnie przerwany poprzez złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, a następnie poprzez złożenie wniosków o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz pozwanej spółki oraz przeciwko małżonkowi dłużniczki, a już każdy następny wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., IV CSK 156/11, niepubl.), roszczenie przeciwko skarżącemu nie uległo przedawnieniu.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.